

Bescherming van haaien: Intensivering van EU-toezicht op handel in haaienproducten

Samenvatting

Haaien zijn ongelooflijk belangrijk voor gezonde oceanen en als bron van bestaansmiddelen van lokale gemeenschappen die voor hun inkomsten afhankelijk zijn van toerisme en kleinschalige visserij. Net als andere roofdieren spelen haaien een belangrijke rol in het behoud van gezonde mariene ecosystemen¹. Wat en waar ze eten heeft invloed op voedselketens en het aantal en de verspreiding van prooisorten, hetgeen een domino-effect heeft op verschillende mariene habitats. Zo is aangetoond dat de aanwezigheid van tijgerhaaien voorkomt dat schildpadden te veel zeegrassen eten, die weer een belangrijke rol spelen in de opvang van CO₂.² Grote vissen zoals haaien vangen zelf ook CO₂ op, dus als er meer grote vissen in onze oceanen zwemmen omdat we overbevissing tegengaan, helpt dat om de CO₂ in onze atmosfeer terug te dringen.³ Omdat haaien migreren en duiken, helpen ze ook om voedingsstoffen te verspreiden tussen verschillende delen van de oceaan en tussen diepe en ondiepe wateren.⁴ Een onderzoek uit 2013 schatte dat haaiëntoerisme wereldwijd meer dan USD 314 miljoen aan inkomsten opleverde en goed was voor 10.000 banen. Verwacht wordt dat haaiëntoerisme de komende twintig jaar uitgroeit tot een grotere bron van inkomsten wereldwijd dan haaienvisserij.⁵

Toch brengt de wereldwijde vraag naar haaienvinnen en -vlees, samen met de gebrekkige regulering voor zowel de vangst als de handel, haaienpopulaties op de rand

van uitsterven. De Europese Unie (EU) speelt een belangrijke rol in de wereldwijde handel als belangrijke haaienvisser en leverancier aan Aziatische markten. International Fund for Animal Welfare (IFAW) analyseerde de officiële ruwe douanegegevens van Hongkong, Singapore en Taiwan en publiceerde de bevindingen in het rapport [Supply and Demand: The EU's role in the global shark trade](#) dat op 1 maart 2022 verscheen. Daaruit bleek dat de EU een van de belangrijkste exporteurs is van haaienvinnen naar deze Aziatische markten⁶. Het rapport concludeerde dat de EU een verantwoordelijkheid heeft om te zorgen dat haar deelname aan de wereldwijde handel niet bijdraagt aan de verdere afname van bedreigde haaiensoorten.

Er hebben cruciale ontwikkelingen plaatsgevonden sinds de publicatie van IFAW's analyse van de handelsgegevens. Tijdens de 19e Conferentie van de Partijen (CoP19) van CITES (Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten), die plaatsvond van 14-25 november 2022, steunden de EU en andere CITES-partijen de opname van nog eens 97 haaien- en roggensoorten in Bijlage II. Samen met de soorten die al eerder zijn opgenomen staat nu ongeveer 90% van de wereldwijde handel in haaienvinnen onder toezicht van CITES.

Het IFAW-rapport uit 2022 was gebaseerd op de analyse van legale handel zoals geregistreerd door de douaneautoriteiten

in Hongkong, Singapore en Taiwan. Dit nieuwe rapport is gebaseerd op verder onderzoek naar zowel de legale handel zoals geregistreerd door de EU-27 betreffende import en export door de EU-27 van en naar alle landen wereldwijd, als de illegale handel zoals geregistreerd door de lidstaten in de database van EU-TWIX (Trade in Wildlife Information eXchange).

Met betrekking tot de legale handel vormt het rapport een aanvulling op eerder onderzoek en biedt: i) nadere gegevens over de totale handel door de EU-27 tussen 2017 en 2021, ii) nieuwe gegevens over de economische waarde van haaienproducten geïmporteerd door de EU en de landen die haaienproducten leveren aan de EU, en iii) de exportwaarde en belangrijkste bestemmingen waarnaar EU-lidstaten hun producten exporteren.

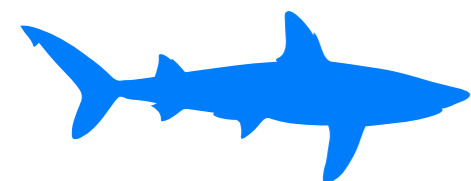
De gegevens over illegale handel zijn gebaseerd op inbeslagnames van haaienproducten zoals gemeld door EU-lidstaten tussen 2017 en 2020.

Implementatie en handhaving zijn dringend nodig om te voorkomen dat de wereldwijde vraag ertoe leidt dat haaiensoorten uitsterven.

EU-handel in haaienvinnen en -vlees in cijfers

Legale handel

Onderzoekperiode 2017-2021

Totale import en export van vinnen en vlees

Melder(s) / Partner(s)

EU-27 / alle partners	Totale import (kg)	Totale importwaarde	Totale export (kg)	Totale exportwaarde
Haaienvinnen	1.004.099	€ 8.085.598	12.761.166	€ 176.984.297
Haaienvlees	160.876.807	€ 366.810.323	156.500.277	€ 341.318.806
Totaal	161.880.906	€ 374.895.921	169.261.443	€ 518.303.103

Niet alleen de handel in haaienvinnen vertegenwoordigt een grote economische waarde; de handel in haaienvlees is nog veel omvangrijker voor de EU-27.

2x

De economische waarde van de (her)export (met inbegrip van intra-EU-handel) van haaienvlees is bijna dubbel zo groot als de waarde van de export van vinnen.

>161 miljoen kg geïmporteerd

haaienvinnen en -vlees gemeld door de EU-27

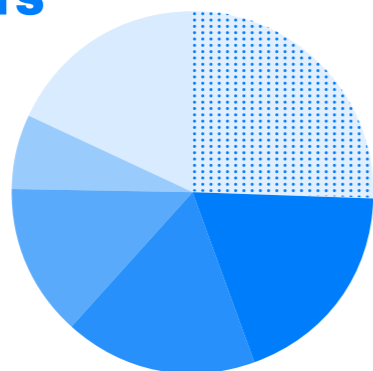
>169 miljoen kg geëxporteerd

haaienvinnen en -vlees gemeld door de EU-27

Grootste leveranciers van haaienvinnen

>1 miljoen kg geïmporteerd

vinnen gemeld door de EU-27

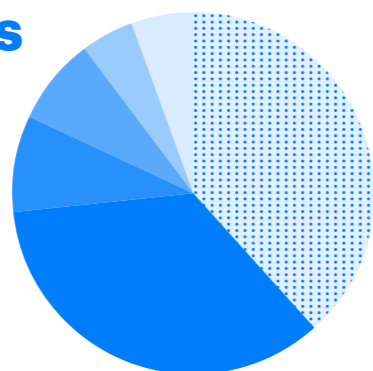
- Spanje 25,6% (256.616 kg)
- Portugal 19,1% (191.760 kg)
- Marokko 17,2% (173.139 kg)
- Verenigd Koninkrijk 13,4% (134.629 kg)
- Nederland 6,7% (67.466 kg)
- Overige 18,0% (180.489 kg)

Top-5 haaienvinnen-importpartners (leveranciers) naar percentage en hoeveelheid.

Grootste ontvangers van haaienvinnen

>12 miljoen kg geëxporteerd

vinnen gemeld door de EU-27

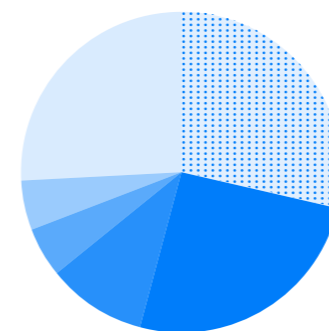
- Singapore 38,6% (4.926.212 kg)
- China 34,8% (4.444.336 kg)
- Spanje 8,7% (1.104.421 kg)
- Hongkong 7,8% (994.115 kg)
- Taiwan 4,6% (591.250 kg)
- Overige 5,5% (700.832 kg)

Top-5 haaienvinnen-exportpartners (ontvangers) naar percentage en hoeveelheid.

Grootste leveranciers van haaienvlees

>160 miljoen kg geïmporteerd

haaienvlees gemeld door de EU-27

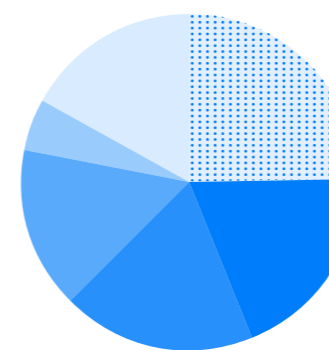
- Spanje 28,7% (46.097.392 kg)
- Portugal 25,5% (41.055.420 kg)
- Namibië 10,0% (16.062.793 kg)
- Verenigde Staten 5,2% (8.433.537 kg)
- Japan 4,9% (7.906.568 kg)
- Overige 25,7% (41.321.097 kg)

Top-5 haaienvlees-importpartners (leveranciers) van de EU-27 naar percentage en hoeveelheid.

Grootste ontvangers van haaienvlees

>156 miljoen kg geëxporteerd

haaienvlees gemeld door de EU-27

- Spanje 24,9% (39.009.526 kg)
- Portugal 19,0% (29.725.520 kg)
- Italië 18,7% (29.317.180 kg)
- Brazilië 15,5% (24.245.833 kg)
- Marokko 5,2% (8.141.487 kg)
- Overige 16,7% (26.060.434 kg)

Top-5 haaienvlees-exportpartners (ontvangers) van de EU-27 naar percentage en hoeveelheid.

Illegale handel

Onderzoekperiode 2017-2020

30

inbeslagnames van haaienproducten werden gemeld door slechts negen EU-lidstaten in vier jaar, waarvan er 14 werden geregistreerd in de algemene categorie 'Haaien' en de specifieke haaiensoort dus niet werd geïdentificeerd

3

van de 30 inbeslagnames vonden plaats in een zeehaven, terwijl het overgrote deel van de haaienproducten per schip wordt vervoerd

1

inbeslagname bestond uit haaienvinnen (5,7 kg)

7

niet-geregistreerde inbeslagnames - waarvan er vijf bestonden uit vinnen - kwamen aan het licht na een eenvoudige mediasearch in verschillende lidstaten met vertaalde zoektermen

EU biedt een platform voor doorvoer van illegale haaienproducten

4 van de 8 grote inbeslagnames zijn doorvoorzendingen die werden onderschept door een EU-lidstaat die noch het land van herkomst, noch het land van bestemming was

Foto: © Shane Gross

Aanbevelingen

1. Handelsgegevens effectiever inzetten in de strijd tegen illegale handel in haaien en haaienproducten

- Registreer alle inbeslagnames consistent in de EU-TWIX-database en andere inbeslagname-databases;
- Vergroot de handhavingscapaciteit (focus op zeehavens) en organiseer trainingen voor productidentificatie;
- Deel handelsgegevens op grensoverschrijdende platforms;
- Maak informatie over inbeslagnames toegankelijk voor handelspartners.

2. Handelstoezicht verbeteren

- Breed de codes van het geharmoniseerd systeem of Harmonized System (HS-codes) uit om onderscheid te maken tussen de status van de verhandelde soorten en de soorten van verhandelde haaienvinnen, en herzie de HS-codes voor vlees;
- Creëer een specifieke HS-code voor kraakbeenproducten;
- Herzie de HS-codes voor haaienproducten en standaardiseer het codegebruik met belangrijke handelspartners;
- Bevorder samenwerking en het delen van handelsgegevens tussen handelsfunctionarissen en wetshandhavers.

3. CITES-status van haaien implementeren en capaciteitsopbouw

- Organiseer implementatiewerkshops voor autoriteiten over CITES-statussen, identificatie van haaienproducten en de opbouw van capaciteit om handelsgegevens nauwkeurig vast te leggen en te registreren;
- Gebruik gegevens uit dit rapport als baseline om te kijken of gewijzigde statussen resulteren in meer geregistreerde handelsgegevens;
- Evalueer de omvangrijke vangst van en handel in haaiensoorten op de CITES-lijst door EU-lidstaten om te waarborgen dat deze voldoen aan de CITES-duurzaamheidseisen.

International Fund for Animal Welfare

Bescherming van haaien:
Intensivering van EU-toezicht
op handel in haaienproducten

Over IFAW

Al ruim tien jaar werkt IFAW samen met overheden over de hele wereld voor beter beheer van haaien en roggen. Van de ontwikkeling van materiaal om haaien te identificeren voor visserij-, douane- en handhavingsambtenaren, tot bewustmaking van de noodzaak om haaiensoorten te beschermen en vergroting van de capaciteit van overheden om aan hun verplichtingen onder internationale verdragen zoals CITES (Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten) en CMS (Verdrag inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten) te voldoen. IFAW biedt ook technische ondersteuning aan overheden die de haaienvangst in hun land aan banden willen leggen, of zelfs verbieden wanneer dit nodig is.

Gepubliceerd door: International Fund for Animal Welfare (IFAW), 2023

Bron: Slee, B., Collis, M. (2023) *Shark safeguards: Elevating EU controls on shark trade*. Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare), Den Haag, Nederland. 52pp.

Coverfoto: © Robert Marc Lehmann
Blauwe haaien.

Stichting IFAW (IFAW Nederland)
Javastraat 56
2585 AR Den Haag
Nederland

+31 (70) 33 55 011
info-nl@ifaw.org

Australië
België
Canada
China
Frankrijk
Duitsland
Kenia
Malawi
Nederland
Zuid-Afrika
Verenigde Arabische Emiraten
Verenigd Koninkrijk
Verenigde Staten
Zambia
Zimbabwe

Voetnoten

- 1 Hammerschlag et al. (2019) *Ecosystem Function and Services of Aquatic Predators in the Anthropocene*. *Trends in Ecology & Evolution*. [https://www.cell.com/trends/ecology-evolution/fulltext/S0169-5347\(19\)30020-5?returnURL=https%3A%2F%2Flinkinghub.elsevier.com/https://doi.org/10.1016/j.tree.2019.05.002](https://www.cell.com/trends/ecology-evolution/fulltext/S0169-5347(19)30020-5?returnURL=https%3A%2F%2Flinkinghub.elsevier.com/https://doi.org/10.1016/j.tree.2019.05.002)
- 2 Heithaus (2014) *Seagrasses in the age of sea turtle conservation and shark overfishing*. *Frontiers in Marine Science*. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fmars.2014.00028/full>
- Atwood et al. (2015) *Predators help protect carbon stocks in blue carbon ecosystems*. *Nature Climate Change*. <https://www.nature.com/articles/nclimate2763>
- 3 Mariani et al. (2020) *Let more big fish sink: Fisheries prevent blue carbon sequestration – half in unprofitable areas*. *Science Advances*. <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.abb4848>
- 4 Williams et al. (2018) *Mobile marine predators: an understudied source of nutrients to coral reefs in an unfishery atoll*. *The Royal Society Open Science*. <https://royalsocietypublishing.org/doi/10.1098/rsos.2017.2456>
- 5 Cisneros-Montemayor (2013) *Global economic value of shark ecotourism: implications for conservation*. Cambridge University Press <https://doi.org/10.1017/S0030605312001718>.
- 6 Shea S., Slee B., O'Toole M. (2022) *Supply and Demand: The EU's role in the global shark trade*. IFAW. <https://www.ifaw.org/resources/eu-role-global-shark-trade>

► **Zie hoe op
ifaw.org**